

STRESSTESTS EN BASEL III: MISLUKT CHARMEOFFENSIEF

De uitkomst van de Europese stresstests voor de bankensector en de versoepeling van de Basel III-normen roepen meer vragen op dan dat ze antwoorden geven.

TEKST: KOEN LAUWERS (FINANCIËEL ANALIST)

De toezichthouders van de financiële sector krijgen de wind van voren. De zogenaamde stresstests die verschillende banken moesten ondergaan, worden door specialisten als te mild omschreven. Ook de versoepeling van de Basel III-solvabiliteitsnormen kan op weinig begrip rekenen.

ONREALISTISCHE AANNAAMES

De Europese stresstests voor de bankensector waren eigenlijk een antwoord op een gelijksoortige oefening die enkele maanden eerder in de Verenigde Staten had plaatsgevonden. Deze konden de markten er toen van overtuigen dat de financiële sector voldoende bestand was tegen een nieuwe crisis en de Amerikaanse banken kwamen ook gesterkt uit deze tests.

Eerder dit jaar kwam met name de Europese financiële sector sterk onder vuur te liggen door de schuldproblemen bij de PIIGS-landen (Portugal, Italië, Ierland, Griekenland en Spanje). De organisatie van stresstests was een van de maatregelen die genomen werden om de markten te kalmeren. Aanvankelijk was het de bedoeling om de tests te beperken tot iets meer dan twintig banken, maar uiteindelijk werd beslist om deze uit te breiden naar 91 banken, zowel uit de eurozone als uit Groot-Brittannië. Deze 91 zijn samen goed voor ongeveer twee derde van de Europese bankensector, gemeten volgens het balanstotaal.

De tests werden uitgevoerd door een speciaal daartoe opgericht comité (CEBS). Van de 91 onderzochte banken waren er slechts zeven die niet slaagden voor de test: een Duitse en een Griekse bank en vijf Spaanse banken. Het vertrouwen in de financiële markten ging er sinds de publicatie van

de resultaten van deze stresstests niet verder op achteruit. Vanuit dit standpunt kan de oefening dus als geslaagd worden beschouwd.

De waarde van modellen en simulaties staat en valt echter met de parameters die gebruikt worden. Net daar wringt de schoen. Het crisisscenario dat gebruikt werd ging uit van een terugval van de economische groei (eurozone) met 0,2 procent in 2010 en 0,6 procent in 2011. Deze cijfers lijken aan de lage kant. In 2009 kromp het bruto binnenlands product (bbp) van de eurozone nog met meer dan 4 procent.

Een tweede veronderstelling was een solvabiliteitsratio van minimaal 6 procent. Dit is ook de wettelijke norm van Basel III. Op dit criterium slaagden 21 banken met de hakken over de sloot. Het percentage dat in het geval van een schuldherschikking niet zou worden terugbetaald, werd vastgelegd op 6,9 procent. Dit betekent dat gemiddeld 93,1 procent van de hoofdsom wel zou wor-

den terugbetaald. Dit lijkt ons bijzonder optimistisch in het geval van een echte financiële crisis. Bijkomend werd in het crisisscenario uitgegaan van een daling van de aandelenmarkten met 36 procent. Een laatste veronderstelling was een gemiddelde vijfjaarsrente van 4,6 procent in de eurozone.

KRITISCHE OESO

Er zijn heel wat economen en instellingen die kritiek hebben op de tests. Eerder deze maand omschreef de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (Oeso) de berekeningen zelfs als een zoethoudertje. De voornaamste kritiek van de Oeso was dat de stresstests alleen rekening hielden met het staatspapier dat de banken in hun handelsportefeuille of 'trading book' hadden. Dit staatspapier wordt niet tot de vervaldag gehouden, maar wordt verhandeld. De omvang van deze categorie werd geschat op 335 miljard euro.

De staatsobligaties die deel uitmaken van het 'banking book' of de langetermijnportefeuille van de bank zelf, waarmee dus niet gehandeld wordt en die in principe tot de eindvervaldag worden aangehouden, maakten geen deel uit van de stresstests. De Oeso en ook andere critici vinden dit niet terecht, want niet alleen is het relatieve gewicht van deze categorie veel groter – 1.600 miljard euro of bijna vijf keer het trading book – maar deze obligaties zijn ook risicovoller.

De argumentatie van het CEBS om de strescriteria niet toe te passen op het banking book is op zijn zachtst gezegd merkwaardig. De instelling verwijst naar het vorig jaar opgerichte Europese steunfonds van 720 miljard euro dat garanties biedt voor

